

โลกปาละธรรม : หลักบริหารจัดการเพื่อป้องกันการทุจริตในสังคมไทยอย่างยั่งยืน
LOKAPALADHAMMA: MANAGEMENT PRINCIPLES TO PREVENT CORRUPTION IN
THAI SOCIETY IN A SUSTAINABLE MANNER

พระมหาสุรสีห์ นนทปญโญ /ไชยลังกา

วิทยาลัยสงฆ์มหาสารคาม

Phramaha Surasit Nanthapanyo/ Chaisangka

Mahasarakham Monastic College

E-mail: surasit348002@gmail.com

บทคัดย่อ

การทุจริต (Corruption) คือ การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น หลักแห่งการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการปลูกฝังจิตใจและพฤติกรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลกหรือธรรมโลกपालเป็นหลักธรรมที่มุ่งหมายให้สังคมโลกอยู่อย่างสันติสุข ปราศจากการคดโกง มีความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ ซึ่งได้แก่ หิริ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เป็นธรรมรักษาคัมภีร์ครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข และโอตตปปะ ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ โอตตปปะ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติทุจริตของตน โอตตปปะ เป็นธรรมคัมภีร์ครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิด ทำให้งดเว้นจากการประพฤติต่าง ๆ ได้ อันเป็นเหตุให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เกิดสันติภาพในโลกอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : โลกปาละธรรม, บริหารจัดการ, การป้องกันการทุจริต,

Abstract

Corruption is the use of power acquired or misuse of existing assets. for the benefit of oneself, family, friends, acquaintances, or any other undue benefits which cause damage to the interests of others. Principles of Sustainable Corruption Prevention is to apply the principles of Buddhism to cultivate the mind and behavior. The Dhamma protecting the world or Dhamma Lokapala is a principle that aims for the world society to live in peace, free from corruption, honesty, and have a public mind. which includes hiri, self-ashamedness for doing

wrongdoings Against all dishonest conduct and self-humiliation to refrain from doing good that should have been done in oneself. is fair to protect the world make the world peaceful make people live in peace. and Ottappa, the fear of the consequences of evil. To the consequences of corruption, Ottappa is a symptom of the mind that is shaken when doing evil. because of fear of wrongdoing that will result later It can happen because you think about the punishment or suffering that will come from doing evil. from their corrupt behavior. Ottappa is the Dharma that protects the world with Hiri. Because people with ottappa are afraid to make mistakes. cause to refrain from various behaviors that cause peace and happiness Sustainable peace in the world.

keyword : Lokapaladhamma, Management, principles to prevent corruption

บทนำ

ปัญหาการทุจริตถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐ หรือองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่เห็นพ้องกันว่า การการทุจริตเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ปัญหาเรื่องการทุจริตการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านานจนฝังรากลึก และพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทยเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนานหรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้วสาเหตุของปัญหาที่พบ คือการทุจริตการทุจริตเป็นประเพณีนิยมปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่สมัยดั้งเดิมยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในปัจจุบันอยู่ค่อนข้างมาก ฉะนั้น พฤติกรรมการปฏิบัติของข้าราชการจึงไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของการเป็นข้าราชการสมัยใหม่ การฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการด้วยความไม่รู้หรือด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงยังคงปรากฏอยู่ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ การการทุจริตของข้าราชการอยู่ที่ตัวข้าราชการปัญหาที่เกิดจากความคิด ความไม่มีประสิทธิภาพของตัวระบบ และปัญหาของตัวข้าราชการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ สวัสดิการจริยธรรมในการทำงานความคาดหวังและโอกาสในชีวิตของตัวข้าราชการการบริหารราชการแผ่นดินเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการเกิดการทุจริตในวงราชการอันนำไปสู่การสูญเสียเงินรายได้ของรัฐบาล ความไม่เสมอภาคในการให้บริการของข้าราชการแก่ผู้ติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีไม่ได้รับบริการที่มีคุณภาพ

หลักพุทธธรรมคุ้มครองโลก (โลกपालธรรม)

ธรรมคุ้มครองโลก หมายถึง หลักธรรมที่ทำให้โลกไม่เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย สับสน เป็นธรรมที่นำสันติสุขมาให้แก่ชาวโลก เรียกอีกชื่อว่า เทวธรรม (เท-วะ-ทำ) แปลว่า ธรรมของเทวดา หมายถึงหลักธรรมที่ช่วยทำให้นุชนิยมจิตใจสูงส่งตั้งเทวดา ประกอบด้วย

1. หิริ แปลว่า ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป หิริ หมายถึงความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติดุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เช่นบิณฑบาตมีความละอายใจที่จะไม่ดูแลบุตรของตน เช่นนี้เรียกว่ามีหิริ หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกลัวกลัวของจิตใจที่จะไม่ทำชั่วเช่นนั้น หิริ เป็นธรรมรักษาคู่มือคุ้มครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง

2. โอตตัปปะ แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึงความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ โอตตัปปะ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติดุจริตของตน เช่น ตัวเองจะต้องเดือดร้อน เกิดความเสียหาย เสียทรัพย์สินเงินทอง เสียอิสรภาพ หรือถูกคนอื่นตำหนิติเตียน ถูกสังคมรังเกียจ เป็นต้น โอตตัปปะ เป็นธรรมคุ้มครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิด ทำให้งดเว้นจากการประพฤติด่าง ๆ ได้ อันเป็นเหตุให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เกิดสันติภาพขึ้น

ธรรมโลกपालบูรณาการสู่หลักธรรมาภิบาล เพื่อการป้องกันการทุจริต

ความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance) ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือ สร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือ แก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่ รู้สึกรังเกียจความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญ ความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับ ความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

หลักการพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร การส่งเสริมให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาลนั้น มาจากความร่วมมือของทั้งสถาบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม บทบาทของรัฐที่สำคัญนั้น คือ รัฐเป็นผู้มีบทบาทในการวางรากฐาน และรักษากฎระเบียบ การสร้างธรรมาภิบาลของรัฐนั้นจำเป็นต้องอาศัย

ระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีภาระ รับผิดชอบภายใต้กฎหมาย และนโยบายที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมี ชกการ เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กรอบ ของกฎหมาย ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้น จะต้องพยายามปฏิรูปการบริหารจัดการ ให้ถูกต้องตามหลักเหตุผล และหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้ ในการปฏิบัติงาน ยกย่องความชำนาญของภาครัฐให้มีความทันสมัย เป็นต้น ส่วนบทบาทของ องค์การภาคเอกชนและบทบาทของประชาสังคม ที่มีการสร้างธรรมาภิบาล คือ การรวมตัวกันของ สาธารณชนในการต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบ โดยรัฐควรมีการหามาตรการที่ ผิดจรรยาบรรณ เป็นต้น ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการ ในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือ เยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่อาจจะมีมาในอนาคต ตามมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับ นักนายกรัฐมนตรีนายพลว่าด้วยการสร้างระบบ

การทุจริต (Corruption)

มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย ทุจริต ดังนี้คือ Doody กล่าวไว้ว่า Fraud หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ เช่นการโจรกรรมทุจริตสมรู้ร่วมคิดทุจริตฟอกเงิน ติดสินบนและการกรรโชกทรัพย์ **ราชบัณฑิตยสถาน** กล่าวไว้ว่า ทุจริต หมายถึง โกง เช่น ทุจริตในการสอบ และ**กมล ภาพิจิตร** กล่าวไว้ว่า fraud หมายถึง ความเท็จ, การฉ้อฉล, กลฉ้อฉล คนโกง และการทุจริตที่พัฒนาตามแนวความคิดของทฤษฎีความน่าจะเป็นมีดังนี้

$Pf = D \times O \times M$ **เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ** การทุจริตจะเกิดขึ้นเมื่อเหตุปัจจัยทั้ง 3 ประการมีอยู่อย่างพร้อมมูล จะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ ปัจจัยทั้ง 3 ประการคือประการที่หนึ่ง ความไม่ซื่อสัตย์ (Dishonesty) ความไม่ซื่อสัตย์ของบุคคลเป็นสิ่งที่อยู่ในสังคมอย่างน้อยก็เป็นจำนวนหนึ่งที่พอจะสร้างความเสียหายแก่องค์กรได้ ความไม่ซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้บุคคลทำการทุจริตได้ การทุจริตทุกกรณีต้องได้รับการเริ่มต้นที่บุคคลหวังประโยชน์ อาจจะเป็นตัวเงิน ทรัพย์สินหรือบริการ ประการที่สอง โอกาส (Opportunity) ผู้ที่พยายามจะทำการทุจริตย่อมจะหาโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริต โอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริตย่อมกระตุ้นให้เกิดการทุจริตได้ง่ายยิ่งขึ้นกว่าโอกาสไม่เปิดช่องให้จากโครงสร้างขององค์กรและกระบวนการบริหารงานและระบบการควบคุมภายใน ย่อมมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ที่กำลังตกลงใจกระทำการทุจริต ประการที่สาม การจูงใจ (Motive) มูลเหตุจูงใจอาจจะเพ่งกระหม่อมโน้มน้าวของบุคคลนั้น หรือฝังอยู่ในจิตสำนึกอยู่แล้วเป็นเวลานานเพียงแต่รอจังหวะที่เหมาะสมก่อนลงมือกระทำก็เป็นได้ มูลเหตุจูงใจที่จะกระทบบุคคลให้กระทำความผิดย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความหนักแน่นในศีลธรรม ย่อมต้องอาศัยสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากจึงจะสามารถ
สั่นคลอนความรู้สึกให้ละดีหันไปประพฤติชั่วได้

Rose - Ackerman แนวคิดทฤษฎีผู้เป็นเจ้าของ-ผู้แทน (Principal - Agent Problem) เป็นแนวคิด
การมอบอำนาจและสิทธิในการตัดสินใจของอำนาจหรือสิทธิให้แก่ตัวแทนหรือผู้แทน ในการดำเนินการเพื่อ
ผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของ เช่น ในการบริหารงานของบริษัทธุรกิจ ผู้จัดการได้รับมอบหมายงานบริหารจัดการ
แทนเจ้าของกิจการเพื่อสร้างผลประโยชน์หรือผลกำไรให้แก่เจ้าของ หรือในการบริหารงานภาครัฐ นักการเมือง
ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารงานในรัฐสภาเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน และ
ข้าราชการได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติราชการจากภาษีที่ประชาชนจ่าย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน เช่นกัน
การมอบอำนาจให้ผู้แทนตัดสินใจดำเนินการนั้น มักมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาที่เรียกว่า ปัญหาผู้แทน (Agent
Problems) ซึ่งเป็นผลมาจากการแยกอำนาจความเป็นเจ้าของและอำนาจการบริหารจัดการออกจากกัน ทำให้
ผู้แทนสามารถใช้อำนาจนั้นในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของ

ขวัญฤทัย ใจทัน ทฤษฎีที่อธิบายถึงโครงสร้างแรงจูงใจ (Incentive Structure) ที่ผู้บังคับการได้
กำหนดหรือมอบให้ตัวแทนของตนไปดำเนินการตามทฤษฎีแล้วโครงสร้างแรงจูงใจที่ผู้บังคับการกำหนดขึ้นนั้นจะมี
ลักษณะที่เหมาะสม (Optimal) ในเชิงจิตวิทยาหรือรูปแบบของวัตถุเพื่อที่จะให้ตัวแทนนั้นไปทำงานแทนตนได้
อย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการหรือจุดมุ่งหมายของผู้บังคับการได้เป็นอย่างดี โครงสร้างแรงจูงใจของ
ผู้บังคับการนั้น อาจจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือรูปแบบที่หนึ่งโครงสร้างแรงจูงใจที่เป็นบวกหรือได้ผลประโยชน์
จากการกระทำ (Carrot) รูปแบบที่สองโครงสร้างแรงจูงใจที่เป็นลบหรือเสียประโยชน์จากการกระทำ (Stick)
รูปแบบที่สาม Rent Seeking การแสวงหาค่าเช่า ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การสร้างความมั่งคั่ง
(Wealth) ที่ได้จากการลอบบี้ทางการเมืองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความมั่งคั่งที่มีอยู่

ดรรารัตน์ อานันทนະສຸວຸດ การแสวงหาค่าเช่า (Rent Seeking) จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์
สาธารณะทำให้ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ลดลง เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะที่เลวลง การ
สร้างความมั่งคั่งให้แก่ประเทศลดลง รายได้ของรัฐลดลงและความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ของประชากร
เพิ่มขึ้น สำหรับค่าเช่า (Rent) คือความมั่งคั่ง หรือรายได้ที่เพิ่มพูนจากผลตอบแทนตามประสิทธิภาพในการ
ทำงานของบุคคลนั้น

ขวัญฤทัย ใจทัน ทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Proprietary Theory of State) การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่
เกิดขึ้นจากผู้ปกครอง (Ruling Class) และพรรคพวกที่ต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ยังผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ โดยการเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบ ตลอดจนผลักดัน
กฎหมายขึ้นมาเพื่อสร้างส่วนเกินทางเศรษฐกิจ (Rent Creating) จากนั้นก็แสวงหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจ
(Rent Seeking) ในรูปแบบที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า การทุจริต (Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบนทั้งที่เป็นเงิน และสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

การป้องกันการทุจริต

ราชบัณฑิตยสถาน กล่าวไว้ว่า ป้องกัน หมายถึง กั้นไว้เพื่อต้านทานหรือคุ้มครอง และเจริญ เกษภาววัลย์ กล่าวไว้ว่า การป้องกันการทุจริต หมายถึง การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากทุรชนคนชั่ว โดยกลวิธีการต่าง ๆ นั้น ผู้รับผิดชอบควรสร้างแนวป้องกันตัวทรัพย์สินไว้อย่างไรก็ตาม ในการป้องกันการทุจริตนั้น ย่อมมีต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost) เสมอ หลักการป้องกันที่ดีจึงต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่ต้องจ่ายในการป้องกันการทุจริตแต่ละเรื่อง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 72/2557 เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การป้องกันการทุจริตเป็นมาตรการที่สำคัญเพื่อมิให้เกิดการทุจริตขึ้น โดยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดภารกิจการป้องกัน ดังนี้ ภารกิจที่หนึ่ง กำกับ ดูแล คุณธรรม จริยธรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภารกิจที่สอง เสนอมาตรการความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนโครงการของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวกับพืชเกษตร เป็นต้น ภารกิจที่สาม ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการภารกิจที่สี่ เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริต ภารกิจที่ห้า ดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภารกิจที่หก ดำเนินการเกี่ยวกับการต่างประเทศ โดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณี และข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต ภารกิจที่เจ็ด ดำเนินการวิจัยและวิชาการเพื่อโดยเป็นศูนย์กลางการวิจัยและแหล่งวิชาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการให้ทุนในการวิจัย แก่บุคคลหรือคณะบุคคล โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัดดังนี้ อำนาจหน้าที่ที่หนึ่ง ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยประสานความร่วมมือกับประชาชนและส่วนราชการเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนในทุกระดับได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทุจริตโดยดำเนินการเพื่อการป้องกัน

การทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต อำนาจหน้าที่ที่สอง พิจารณาเสนอมาตรการความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อำนาจหน้าที่ที่สาม ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การป้องกันการทุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้านการป้องกันเป็น 2 ด้าน คือด้านที่หนึ่ง ด้านตัวระบบ มีอำนาจหน้าที่เสนอมาตรการความเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ด้านที่สอง ด้านตัวบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สรุปได้ว่า การป้องกันการทุจริต หมายถึง การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากทุจริตคนชั่ว โดยกลวิธีการต่าง ๆ นั้น ผู้รับผิดชอบควรสร้างแนวป้องกันตัวทรัพย์สินไว้อย่างไรก็ตาม ในการป้องกันการทุจริตนั้น ย่อมมีต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost) เสมอ หลักการป้องกันที่ดีจึงต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่ต้องจ่ายในการป้องกันการทุจริตแต่ละเรื่อง

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทยว่าด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ว่าด้วยการขาดธรรมาภิบาลในสังคมไทยทำให้มีการทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในช่วง 5 ปี จึงจำเป็นที่ต้องเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทั้งการบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบต่อตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลางภูมิภาค และท้องถิ่นและวางพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามกรอบเป้าหมายอนาคตในปี 2579 ดังนี้

1. เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเล็กมีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐาน
2. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการและให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. เพื่อลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ
4. เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการทางกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ประชาชน

ตามแนวทางการพัฒนา การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทยให้ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาชนพร้อมทั้งสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต ให้ดำเนินการโดย

1. ปลุกฝังให้คนไทยไม่โกง ภาครัฐดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมุ่งสร้างจิตสำนึกในการรักษาประโยชน์สาธารณะ ทศนครีตเชิงบวก รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับทุกกลุ่มในสังคม ผ่านกลไกครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนา สื่อมวลชน และเครือข่ายทางสังคม ควบคู่กับการปลูกจิตสำนึกความซื่อสัตย์ สุจริตค่านิยมที่ถูกต้อง สร้างความตระหนักถึงภัยร้ายแรงของการทุจริตและการรู้เท่าทันการฉ้อโกงทุจริตของสังคมไทย โดยอาศัยกลไกทางสังคมเป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือผู้กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

2. การป้องกันการทุจริต ภาครัฐได้ดำเนินการ ดังนี้

- 2.1 ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีระบบที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพต่อการจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างการจัดซื้อ จัดจ้างและการทำสัญญาอื่น ๆ ที่ภาคเอกชนทำสัญญากับรัฐ ให้มีกฎหมายห้ามมิให้นางบประมาณแผ่นดินไปใช้ประชาสัมพันธ์ตนเองในเชิงหาเสียง ไม่ให้มีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ในขณะดำรงตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจรัฐได้ และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมทั้งการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยให้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานกระบวนการ และแนวทางการตัดสินใจระยะเวลาแล้วเสร็จ และเอกสารที่ใช้ในการขออนุญาตหรืออนุมัติจากทางราชการให้ระบบงานทั้งระบบโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตให้มีการจัดทำสัญญาคุณธรรม และเพิ่มบทลงโทษภาคเอกชนด้วย

- 2.2 จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการต่อต้านการทุจริต การคุ้มครองพยานในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกลไกการทุจริตและวิธีการเฝ้าระวังการทุจริตรวมถึงแนวทางการสนับสนุนการสร้างกิจกรรมการป้องกันการทุจริตของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดจนพิจารณารูปแบบการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับการปฏิบัติงานและสถานการณ์การคลังของประเทศ

2.3 เร่งรัดหน่วยงานภาครัฐให้มีการดำเนินงานในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด โดยติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง

2.4 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตให้สามารถเป็นหน่วยงานหลักของภาครัฐในการเฝ้าระวัง ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่บูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นช่วงเวลาเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2559 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ฉบับสมบูรณ์ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย ใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” (Zero Tolerance and Clean Thailand) กำหนดพันธกิจหลัก เพื่อสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบ ให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลผ่านยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต 2) ยกย่องเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต 3) สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย 4) พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก 5) ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และ 6) ยกย่องดัชนีการรับรู้ การทุจริตของประเทศไทย โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 คือประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 เพื่อให้เป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งมีการกำหนดแนวทางและกลไกในการดำเนินงานที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างทันทั่วทั้งที่ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงภาคส่วนอื่นๆ ในประเทศไทยสามารถนำไปปรับใช้ในงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อให้ประเทศไทยของเราสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างสง่างามท่ามกลางกระแสโลกในปัจจุบัน

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในการประชุมเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559 และเห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐแปลงแนวทางและมาตรการตาม ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) สู่การปฏิบัติโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี รวมทั้ง สนับสนุนงบประมาณตามแผนงานบูรณาการการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป โดยให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญ

กระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลางานสังคมในทุกระดับช่วงวัย(ตั้งแต่ปฐมวัย ถึงระดับอุดมศึกษา) เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและปลูกฝังความพอเพียงมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมป้องกันการทุจริต ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นการดำเนินการผ่านสถาบัน หรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลางานสังคมให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ และได้กำหนดกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์กล่าวคือ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยก แยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมเพื่อต้านทุจริต กลยุทธ์ที่ 3 ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ 4 เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต

บทสรุป

การทุจริต (Corruption) คือ การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการให้หรือการรับสินบนทั้งที่เป็นเงิน และสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เมื่อเกิดการทุจริตสิ่งที่จะต้องทำคือการป้องกันการทุจริต นั่นก็คือ การดูแลรักษาทรัพย์สินเงินทองให้มีความปลอดภัยจากการถูกทุจริตฉ้อโกงทางการเงินจากทุรชนคนชั่ว โดยกลวิธีการต่าง ๆ นั้น ผู้รับผิดชอบควรสร้างแนวป้องกันตัวทรัพย์สินไว้อย่างไรก็ตาม ในการป้องกันการทุจริตนั้น ย่อมมีต้นทุนค่าใช้จ่าย (Cost) เสมอ หลักการป้องกันที่ดี จึงต้องมีการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนที่ต้องจ่ายในการป้องกันการทุจริตแต่ละเรื่อง หลักแห่งการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน คือต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปลูกฝังจิตใจและพฤติกรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลกหรือธรรมโลกपाल เป็นหลักธรรมที่มุ่งหมายให้สังคมโลกอยู่อย่างสันติสุข ปราศจากการคดโกง มีความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ ซึ่งได้แก่ หิริ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติดุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เช่นบิณฑบาตมีความละอายใจที่จะไม่ดูแลบุตรของตน เช่นนี้เรียกว่ามีหิริ หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ขาดิตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกลัวกลัวของจิตใจที่จะไม่ทำชั่วเช่นนั้น หิริ เป็นธรรมรักษาคัมภีร์ครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง และ โอตตปปะ ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ โอตตปปะ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลใน

ภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติดุจจริตของตน เช่น ตัวเองเองต้องเดือดร้อน เกิดความเสียหาย เสียทรัพย์สินเงินทอง เสียอริสภาพ หรือถูกคนอื่นตำหนิติเตียน ถูกสังคมรังเกียจ เป็นต้น โอตตปปะ เป็นธรรมคัมครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิด ทำให้งดเว้นจากการประพฤติด่าง ๆ ได้ อันเป็นเหตุให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เกิดสันติภาพขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ. (2539). การทุจริตในองค์กรและอาชญากรรมธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: คู่แข่ง.

เจริญ เจษฎาวัลย์. (2550). เทคนิคการตรวจสอบทุจริต. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: พอติ.

กมล ภาพิจิตร. (2534). Modern English-Thai, Thai-English Dictionary. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ขวัญฤทัย ใจทัน. 2554. “การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 พ.ศ. 2560 – 2564. (พ . ศ . 2561 - 2565).

ดรรรัตน์ อานันทนะสูงศ์. (2557). กายวิภาคกลไกการทุจริตคอร์รัปชัน ในสรีรศึกษาคอมพิวเตอร์ และคณะ คอรัปชันและกลไกการจัดกลไก. เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธรรมคัมครองโลก - วิกีพีเดีย (wikipedia.org). ออนไลน์. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki> ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 72/2557. (2557). เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต, วันที่ 27 มิถุนายน พุทธศักราช 2557.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสื่ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542. (2542). เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง ราชกิจจานุเบกษา 10 สิงหาคม 2542. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ, วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, พ.ศ. 2561 – 2580, ฉบับย่อ.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2558). รายงานผลการตรวจสอบและ ผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปี 2556. นนทบุรี: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

(2561). คู่มือหลักสูตรด้านพุทธศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

Doody, H. (2009). Fraud risk management. A guide to good practice. London England: Chartered Institute of Management Accountants,.

Rose –Ackerman, S. (1975). The economic of corruption, Journal of Public Economics, (4(2) :187-203.